

O Românie educată să nu respecte regulile | Revista 22

Zilele acestea intră în vigoare noile legi ale Educației, votate pe repede înainte pe 4-5 iulie, după greva profesorilor, însă pentru clarificarea multora dintre modificările aduse de acest atât de contestat text normativ va mai fi de așteptat: sunt zeci de reglementări adiționale și norme metodologice nepublicate încă, în absența cărora noile prevederi, bune-proaste, rămân inoperabile. Mai mult decât atât, conform [Edupedu](#), pe agenda guvernului au intrat deja la sfârșitul lunii august ordonanțe de urgență concepute pentru modificarea legii încă neintrate în vigoare. Cele mai preocupante modificări au legătură cu incriminarea precisă, însoțită de amenzi explicite și desemnând Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații să identifice și să penalizeze entitățile care promovează și pun la vânzare lucrări de licență, disertații de master sau lucrări de doctorat.

În forma adoptată a Legii 199/2023, citim la articolul 259, alineatele 2 și 3, că „(2) Este interzisă oferta de vânzare, vânzarea sau punerea la dispoziția persoanelor fizice, cu orice titlu, a unor lucrări cu scopul de a fi folosite ca lucrări științifice, referate, proiecte, lucrări de absolvire, de licență, de diplomă, de disertație sau de doctorat ori în vederea promovării unor evaluări”; și „(3) Constituie contravenție și se sancționează cu amendă în cuantum de la 100.000 la 200.000 de lei fapta persoanei fizice sau juridice care pune la dispoziția studenților, studenților-doctoranzi, cursanților, contra cost, prin internet, prin rețele de socializare sau servicii de comunicare electronică, în scopul însușirii fără drept a calității de autor pentru lucrări științifice, referate, lucrări pentru examenele de evaluare pe parcursul anilor de studiu, precum și lucrări de finalizare a studiilor universitare de licență, masterat și/sau de doctorat”.

Potrivit aceleiași surse, din formula finală ar urma să dispară cuantumul precise și explicite ale amenzilor, precum și referirile la o Autoritate de stat abilitată să urmărească acest fenomen.

Evident, se poate lesne spune că oricum patologia este atât de răspândită și de dificil nu numai de limitat, dar chiar de evaluat în amploarea ei reală, încât o amendă, fie ea și usturătoare, n-ar putea să joace un rol semnificativ. Poate așa e, numai că absența unei posibile penalizări nu face decât să încurajeze piața înfloritoare a lucrărilor de licență, a disertațiilor de master sau chiar și a tezelor de doctorat. În orice caz, fenomenul este foarte greu de controlat; între studenți care folosesc oportunitățile pieței și platformele de inteligență artificială încă gratuite, care scriu la comandă referate, profesorii se regăsesc de multe ori dezarmați: să fii vigilent și să penalizezi toate aceste posibile situații de fraudă e aproape imposibil. Sunt multe facultăți care au ales, din acest motiv, să elimine lucrarea de licență din pachetul necesar pentru finalizarea studiilor.

Tot la sfârșitul săptămânii trecute, mai multe societăți de transport feroviar, una dintre ele chiar compania de stat CFR, anunțau că nu vor mai emite legitimații de transport cu reducere pentru studenți până la publicarea normelor metodologice în urma intrării în vigoare a Legii 199/2023. A urmat imediat un protest al Alianței Naționale a Organizațiilor Studentești din România (ANOSR). Polemica este încă în desfășurare, dar pare un semn prevestitor al haosului suplimentar care va domina învățământul, cel puțin în această toamnă. Urmează alegeri în universități: și acolo procedurile vor deveni subiect de discuții aprinse. Secvențele evocate sunt de fapt simptome ale eroziunii instituționale și ale fundamentalei crize de încredere alimentate de aproape orice gest sau cuvânt al autorităților.

Anul școlar începe pe 11 septembrie, anul academic, într-o lună: e un debut marcat deja de neîncredere, de promisiuni încălcate, de multă angoasă privind viitorul. O lege nu își poate îndeplini misiunea decât în momentul în care încarnează cu adevărat ceea ce ar trebui în mod fundamental să reprezinte: rezultatul unui act de încredere inițial. Or, întregul drum al acestor texte, de la punerea în dezbatere până la adoptare și mai departe, după cum se vede, a fost marcat de disimulări, absența totală a transparenței, demagogie, incoerență și imprecizie. Greva profesorilor, fundal al votului final, a indicat acut nivelul dramatic al lipsei de încredere.

La începutul anilor 1990, în primul deceniu al tranziției, dar nu numai, una dintre problemele frecvent evocate era instabilitatea legislativă, caracterul imprevizibil al reglementărilor. Fluiditatea reglementărilor era o frână în calea modernizării. Privind retrospectiv, impedimentul nu era atât volatilitatea legislativă, cât deficitul de încredere atât de adânc, încât a devenit, după aproape 35 de ani, unul dintre principalele ingrediente toxice ale sistemului politic de la noi. Acest ingredient care ne-a învățat, treptat, că nicio lege nu e bătută în cuie, chiar dacă e în vigoare, că se pot mereu inventa excepții, că se pot mereu rescrie modificări, că există mereu o formă de contornare, porțițe și că oricum nicio reformă, chiar și cele bine intenționate, nu durează suficient de mult pentru a fi luate în serios.